

Főbb munkaügyi folyamatok, 2011. I–IV. negyedév

A tartalomról

- 1 Létszám, munkaóra
- 1 Betöltésre váró álláshelyek
- 2 Bruttó kereset
- 2 Keresetek nettó értéke
- 3 A családi kedvezmény keresetre gyakorolt hatásának modellezése
- 3 Munkaerőköltség alakulása

Létszám, munkaóra

2011-ben a legalább 5 fős vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél, továbbá a nonprofit szervezeteknél (mely a foglalkoztatás szempontjából jelentősebbnek minősíthető) éves átlagban 2692 ezren dolgoztak, 0,4%-kal kevesebben, mint 2010-ben. A verseny-, illetve a nonprofit szféra szervezeteinél nőtt (1,3, illetve 3,1%-kal), a költségvetési intézményeknél csökkent (4,9%-kal) a foglalkoztatottak létszáma. Ez utóbbi döntően a közfoglalkoztatás keretében dolgozók éves átlagos létszámának mérséklődésével magyarázható.

A versenyszféra létszáma egy százalékponttal jobban nőtt, mint 2010-ben, a létszámnövekedés üteme az éven belül mérséklődött, decemberben csökkent. A fizikaiak létszáma 0,9, teljesített munkaóráik pedig mindössze 0,3%-kal haladták meg az egy évvel korábbit, míg a szellemiek állománycsoportjában 2,1%-os létszámnövekedés volt. A versenyszféra 1851,3 ezer főjéből 200 ezren részmunkaidőben dolgoztak, 2,7%-kal többen, mint az előző évben. A versenyszféra túlsúlya jellemezte nemzetgazdasági ágak közül a feldolgozóiparban 3,5%-os volt a létszámnövekedés, de bővült az információ és kommunikáció, valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységek nemzetgazdasági ág létszáma is.

Közmunkások nélkül számolva a költségvetési szféra létszáma 1,7%-kal, 673,7 ezerre csökkent, ebből 511 ezren szellemi munkakörben dolgoztak. A három nagy költségvetési területen a létszám az előző évi 98,7%-a (közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás), illetve 97,6%-a (humán egészségügyi, szociális ellátás) között mozgott. A rendvédelmi szerveknél végrehajtott létszám-bővítés eredményeként a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ág fizikai dolgozóinak létszáma 7,6%-kal meghaladta az előző évit.

A közfoglalkoztatás keretében az alkalmazásban állók átlagos statisztikai létszáma 61 ezer volt, alig több mint kétharmada az előző évinek. Ezzel párhuzamosan a foglalkoztatás átlagos ideje rövidült, így a közfoglalkoztatásban részt vevők köre (érintett létszám) nagyobb volt a 2010 évinél. A teljes munkaidős forma 2011-ben a korábbi évinek a harmadára zsugorodott. A közmunkások döntő többsége részmunkaidőben s csak az év egy kisebb részében dolgozott.

1. tábla

Alkalmazásban állók és ebből a közfoglalkoztatottak létszáma a költségvetési szférában

Megnevezés	Alkalmazásban állók létszáma		Ebből: közfoglalkoztatott		Alkalmazásban állók létszáma közfoglalkoztatott nélkül	
	ezer fő	előző év azonos időszak =100,0	ezer fő	előző év azonos időszak =100,0	ezer fő	előző év azonos időszak =100,0
Költségvetési intézmények összesen						
2009 éves átlag	747,9	103,6	61,0	196,0	686,9	99,4
2010 éves átlag	772,6	103,3	87,3	143,2	685,3	99,8
2011 éves átlag	734,6	95,1	60,9	69,7	673,7	98,3

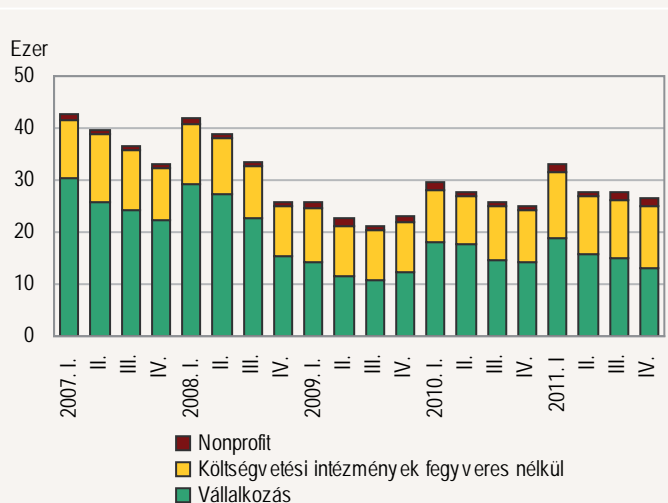
Betöltésre váró álláshelyek

A betöltésre váró üres állásoknak az összes álláshelyhez viszonyított aránya mérőszáma az adott időszak konjunktúráis helyzetének, 2007 óta az EU szintjén is gyűjtött és publikált mutató. Magyarországon az üres álláshelyek aránya 2011. IV. negyedévben 1% volt, ami 0,2 százalékponttal meghaladta a válság mélypontját jelentő 2009. II. negyedévi szintet, de még mindig elmarad a válság előtti 2008. III. negyedévitől.

2011. IV. negyedévben összességében 5,5%-kal volt több az üres álláshelyek száma, mint egy évvel korábban. Munkaerő-piaci szempontból azonban különösen kedvezőtlen, hogy a vállalkozásoknál megfigyelt üres álláshelyek száma csökkent mind az előző negyedévhez, mind az előző év azonos időszakához képest (14, illetve 9%-kal), ugyanakkor a költségvetési intézményeknél 9, illetve 25%-os volt a növekedés.

Az üres álláshelyek száma

1. ábra

Az üres álláshelyek 37%-a fizikai jellegű munkát takar, a versenyszférában 44%-uk a feldolgozóiparban, 14%-uk a kereskedelem, gépjárműjavítás, szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén várt betöltésre. A felgyorsult generációcsere eredményeként az összes álláshely 46%-át a közszférában hirdették meg, amelyhez további 4900 társult a fegyveres testületeknél.

Bruttó kereset

2011-ben a nemzetgazdasági átlagkereset 213 100 Ft volt, 5,2%-kal magasabb az előző évinél. Ezen belül a versenyszférában dolgozók 217 900 Ft-ot, a költségvetési intézményeknél dolgozók (közfoglalkoztatottak nélkül számolva) 207 300 Ft-ot, közfoglalkoztatottakkal együttesen 203 500 Ft-ot kaptak. A versenyszféra béralakulására ható központi intézkedés volt a minimálbér 73 500 Ft-ról 78 000 Ft-ra történő emelése, továbbá az adójóváírás részbeni kivezetése, amit a munkáltatók egy része keresetemeléssel ellentételezett. A versenyszféra átlagkereseteiben az év elején kisebb lokális csúcs alakult ki, mivel a magasabb jövedelműeknek a 2010 végén esedékes prémium, jutalom kifizetését – a korábbinál kedvezőbb jövedelemadó-számítási mód miatt – 2011-re halasztották. A 2011. decemberi nem rendszeres kifizetések 47%-os emelkedése részben ennek köszönhető.

2. tábla

A bruttó átlagkereset alakulása a versenyszférában

Időszak	Bruttó átlagkereset		Ebből: rendszeres kereset	
	Ft/fő/hó	indexe, előző év azonos időszak =100,0	Ft/fő/hó	indexe, előző év azonos időszak =100,0
2010.				
január–december	206 863	103,3	191 652	103,7
2011.				
január	213 882	108,5	194 958	104,1
február	207 011	104,3	191 749	103,0
március	225 256	104,5	202 510	104,3
április	219 926	104,0	199 797	103,8
május	216 902	106,6	199 711	104,5
június	216 099	104,0	201 223	105,0
július	210 999	103,4	200 376	104,2
augusztus	211 499	105,4	200 859	104,8
szeptember	209 638	103,6	200 638	104,4
október	211 187	104,7	200 651	104,7
november	232 439	105,5	202 812	105,4
december	240 148	109,5	206 558	105,1
január–december	217 878	105,3	200 159	104,4

Az adó- és járulérendszer-változás miatt az alacsonyabb jövedelmi sávok esetében jelentkező kedvezőtlen hatás ellensúlyozására a költségvetési szervezetek dolgozóinál a kormány kötelezettséget vállalt, de az itt dolgozók mintegy 45%-át érintő, havi átlagban 5200 Ft-ot jelentő kiegészítés nem épült be a keresetbe. A kompenzáció 1,2 százalékkal növelte a szféra bruttó keresetnövekedését.

A bruttó nominális kereset a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ágban volt a legmagasabb, átlagosan 457 ezer Ft, 5,4%-os növekedési üteme némileg meghaladta a versenyszféra átlagát. Ezt – a pénzügyi tevékenységhez hasonlóan – a szellemi munkakörök túlsúlya jellemezte információ és kommunikáció nemzetgazdasági ág követte 393

ezer Ft-os bruttó átlagkeresettel, míg a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás nemzetgazdasági ágban dolgozók 380 ezer Ft-os keresetben részesültek. Nemzetgazdasági ág szinten a legkisebb kimutatott bruttó átlagkeresetet a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás foglalkoztatottai kapták, a 126 ezer Ft-os átlag alig valamivel több mint a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ágban dolgozók keresetének negyede. A fizikai állománycsoportba tartozók keresete szintén ebben a nemzetgazdasági ágban a legalacsonyabb. Az átlagosan 103 ezer Ft alig 9%-kal haladta meg a 2011-ben érvényes 94 ezer Ft-os ún. szakmai minimálbért, míg a szellemi munkaköröket tekintve 173 ezer Ft-tal a humán-egészségügyi, szociális ellátás nemzetgazdasági ág állt az utolsó helyen.

3. tábla

A bruttó átlagkereset alakulása a költségvetési intézményeknél

Időszak	Bruttó átlagkereset összesen		Közfoglalkoztatott nélküli átlagkeresetek			
	Ft/fő/hó	indexe, előző év azonos időszak =100,0	bruttó		ebből: rendszeres kereset	
			Ft/fő/hó	indexe, előző év azonos időszak =100,0	Ft/fő/hó	indexe, előző év azonos időszak =100,0
2010.						
január–december	195 980	97,2	208 742	99,3	193 989	101,4
2011.						
január	204 012	87,9	205 340	84,7	198 558	102,3
február	193 364	104,5	195 234	100,9	192 039	101,1
március	198 689	84,2	200 779	79,9	196 680	101,7
április	204 694	110,7	207 702	105,3	194 661	102,1
május	202 772	106,6	206 205	100,8	201 232	102,4
június	204 003	104,9	207 768	99,5	197 301	100,0
július	211 041	113,0	215 014	107,8	201 165	103,2
augusztus	196 807	108,1	200 470	103,0	196 850	102,9
szeptember	198 331	108,2	202 549	103,1	196 373	102,6
október	201 862	108,8	207 047	104,1	197 363	102,7
november	213 700	106,2	220 309	102,3	201 269	99,5
december	212 684	110,7	218 943	108,0	198 510	102,5
január–december	203 516	103,8	207 257	99,3	197 657	101,9

A bruttó kereseten belül a nem rendszeres kereseti elemek súlya csak a versenyszféra szellemi foglalkozásúinál volt jelentősebb, ebben az előző évre vonatkozó januárra halasztott kifizetések is benne vannak, egy főre jutóan átlagosan havi 35 ezer Ft.

Keresetek nettó értéke

2011-ben a keresetek egyéni nettó értékét az adó- és járulékszabályok változása igen differenciáltan befolyásolta. Míg a járulékkulcsok 0,5%-os növekedésének hatása minden munkavállalónál azonosan jelentkezett, a jövedelemadó egykulcsossá válása, ami párosult az adójóváírás kivezetésével, csak kb. 300 ezer Ft feletti bruttó keresetnél eredményezte a kézhez kapott összeg növekedését. Nemzetgazdasági szinten a nettó bér növekedési üteme így is 1,2 százalékponttal meghaladta a bruttó keresetét. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a kereseti adatok számítása és publikálása a teljes munkaidős munkavállalókra történik, így az alacsony keresetű közfoglalkoztatottak létszámának drasztikus csökkenése mind a bruttó (5,2%), mind a nettó (6,4%) keresetek növekedési üteméből mintegy 1–1,2 százalékpontnyit magyaráz.

A reálkeresetek 3,9%-os fogyasztóiár-index mellett – a kereseteket a családi körülmények figyelembe vétele nélkül érintő közvetlen levonásokat figyelembe véve – 2,4%-kal nőttek.

A családi kedvezmény keresetre gyakorolt hatásának modellezése

A 2011-től életbe lépett személyijövedelemadó-rendszer fontos eleme a nevelt gyermekek számától függő adókedvezmény, melynek maximális összege egy és két gyermek esetén gyermekenként 10 ezer, három és több gyermek esetén pedig gyermekenként 33 ezer Ft. A családi adókedvezmény, melyet értelemszerűen az adózó jövedelemmel rendelkezők vehetnek igénybe, a háztartás-statisztikai adatok felhasználásával elvégzett modellszámítás szerint kb. 3,5 százalékponttal emeli meg átlagosan a nettó kereset növekedési ütemét. A gyermektelenek esetében az így számított index némileg alacsonyabb a családi kedvezmény figyelembevétele nélküli tényleges nettó kereseti indexnél (106,4%), míg egy gyermek esetében 4, két gyermeknél közel 10, a kissozámú, három és több gyermeket nevelő munkavállaló esetében pedig több mint 17 százalékpontos többletjövedelem-növekedés forrása.

4. tábla

A családi kedvezmény figyelembevételével korrigált nettó és reálkereset alakulása, 2011.

Eltartott gyermekek száma	Nettó kereset	Nettó kereset változása	Reálkereset-változás	Létszám megoszlása, %
	Ft/fő/hó	előző év azonos időszaka=100,0		
0 gyermek	138 818	5,3	1,3	49,9
1 gyermek	144 520	10,5	6,4	24,6
2 gyermek	160 494	16,3	12,0	19,2
3 vagy több gyermek	161 213	23,6	19,0	6,3
Nemzetgazdaság összesen	145 802	9,9	5,8	100,0

Munkaerőköltség alakulása

2011 IV. negyedévében a nemzetgazdaságban – mezőgazdaság nélkül számítva (B–S ágak) – a munkaerő felhasználásával kapcsolatos költségek 9,2%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. Ezen belül a legjelentősebb hányadot kitevő munkajövedelmet ezzel szinte megegyező növekedési

ütem jellemezte (9,1%). A versenyszféra ágazataiban (B–N) az óras munkajövedelem 8,7%-kal emelkedett. A közszféra túlsúlya jellemezte gazdasági ágakban (O–S) 10,2% volt az egy teljesített órára jutó munkajövedelem növekedése az előző év azonos időszakához viszonyítva. Ennek oka részben az alacsony keresetű közfoglalkoztatottak számának visszaesése miatti létszámszerkezet változása, továbbá a költségvetési intézményeknél közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatottak egy csoportjának – az Egészségbiztosítási Alapból finanszírozott szolgáltatást nyújtó szervezeteknél, illetve a büntetés-végrehajtási intézmények kórházainál a hivatásos egészségügyi dolgozóknak és a Magyar Honvédségnél egészségügyi beosztású katonáinak – nyújtott egyszeri (decemberi) kifizetése. Így a nem rendszeres kifizetések figyelmen kívül hagyásával számított munkaerőköltség emelkedése mintegy 3 százalékponttal volt alacsonyabb, mint az O–S gazdasági ágakban mért munkaerőköltség-index.

A szociális költségek növekedési üteme a munkajövedelemével közel azonosan alakult, mivel a foglalkoztató által fizetendő társadalombiztosítási járulékmértéke nem változott a korábbi évhez képest.

5. tábla

Munkaerőköltség-indexek alakulása főbb összetevők szerint, 2011. IV. negyedév

Megnevezés	Munkajövedelem	Szociális költség	Munkaerőköltség összesen
	előző év azonos időszaka =100,0		
Ipar	107,9	108,8	108,1
Építőipar	105,9	106,8	106,1
Kereskedelem, szállítás és raktározás, vendéglátás; információ és kommunikáció; pénzügyi szolgáltatás; ingatlan-ügyletek; üzleti szolgáltatások	109,7	109,1	109,6
Ipar, építőipar és szolgáltatások (közszolgáltatások nélkül)	108,7	108,9	108,8
Közszolgáltatás	110,2	110,7	110,3
Nemzetgazdaság összesen, mezőgazdaság nélkül	109,1	109,4	109,2

A Munkaerő-piaci folyamatok, 2012. I. negyedév c. kiadványunkat a 2012. június 11-én kezdődő héten tesszük közzé.

További információk, adatok (linkek)

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

Információs szolgálat

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu

Elérhetőségek:

erika.molnarfi@ksh.hu

Telefon: (+36-1)345-6205